

ΝΙΚΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ (1925-1986)

Τὴν 18η Αὐγούστου 1968 ὁ Νίκος Νησιώτης, πού ἦταν ἰδρυτικό καί διακεκριμένο μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας, ἀρπάχτηκε ξαφνικά ἀπό τόν φθαρτό τοῦτο κόσμος, γιά νά βρεθεῖ στίς αἰώνιες σφαῖρες τοῦ «ὄντως ὄντος». Ἄν καί ἡ ἐπίγεια ζωὴ του ὑπῆρξε βραχυχρόνια, παρουσίασε λαμπρό καί ἀκτινοβόλο ἔργο, πού ἔχει ἀποσπάσει πανελλήνια καί παγκόσμια ἐκτίμηση καί ἀναγνώριση.

Ὁ Νίκος Νησιώτης, υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως Ἀγγέλου Νησιώτη, γεννήθηκε τὸ 1925 στήν Ἀθήνα κι εὐτύχησε νά ἀνατραφεῖ, νά ἐμπνέεται καί νά ἐκκολάπτει τὰ ἔμφυτα χαρίσματά του μέσα στή θαλπωρὴ ἑνὸς οἰκογενειακοῦ καί συγγενικοῦ περιβάλλοντος, μέσα στό ὁποῖο ἔχουν ἀναδειχθεῖ διακεκριμένες προσωπικότητες τῶν γραμμάτων, τῆς ἐπιστήμης καί τοῦ ἐμποροβιομηχανικοῦ κόσμου. Ἐνωρὶς ἔμαθε νά γράφει καί νά ὀμιλεῖ ἀπαιστώως τῆ γαλλικῆ, τὴν ἀγγλικὴ καί τῆ γερμανικὴ γλῶσσα καί ἔτσι ἀπέκτησε λαμπρό ὄργανο ἀξιοποιήσεως τῶν δυναμικῶν ταλάντων του. Μετὰ τίς ἀριστες θεολογικὲς σπουδὲς του στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν ἔκαμε πολυχρόνιες λαμπρὲς μεταπτυχιακὲς θρησκευοφιλοσοφικὲς καί θρησκευοψυχολογικὲς σπουδὲς στήν Ζυρίχη, στή Βασιλεία, στή Λουβαίν καί σέ ἄλλα ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά κέντρα. Οἱ ἐξαιρετες αὐτές σπουδὲς τοῦ χάρισαν τὴν εὐκαιρία νά γνωρίσει τὰ κυριώτερα θεολογικά, φιλοσοφικά, πνευματικά καί ἰδεολογικά ρεύματα τῆς ἐποχῆς μας καί νά σχετισθεῖ μέ μεγάλες προσωπικότητες καί πνευματικά κέντρα τῆς Δύσεως.

Ὁ Νίκος Νησιώτης ἀναδείχθηκε σέ διαπρεπὴ καί διεθνοῦς φήμης θεολόγο καί θρησκευοφιλόσοφο. Τὸ 1956 ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸν ἀνακήρυξε Διδάκτορα αὐτῆς. Ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ του, πού ἀναφερόταν στίς σχέσεις Ὑπαρξισμού καί Χριστιανικῆς Πίστεως, ἦταν ἡ ἀπαρχὴ πολλῶν θεολογικῶν, φιλοσοφικῶν, κοινωνιολογικῶν καί γενικοῦ χαρακτῆρος δημοσιευμάτων σέ διάφορες γλώσσες, πού συντέλεσαν στό νά ἀναδειχθεῖ σέ ἕνα τῶν διακεκριμένων Καθηγητῶν τῆς καθόλου Ὁρθοδοξίας καί ἰδιαίτέρως τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μέσα στήν ὁποία ἐκάλυψε τὰ γνωστικά ἀντικείμενα τῆς Φιλοσοφίας καί τῆς Ψυχολογίας τῆς Θρησκείας καί προσέφερε σημαντικὲς ὑπηρεσίεσ ὡς ἐξαιρετος ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος, ὡς Κοσμητὼρ τῆς Σχολῆς του καί προσφάτως ὡς Πρόεδρος τοῦ Ποιμαντικοῦ Τμήματος.

Ὁ Νίκος Νησιώτης διακρινόταν γιά τὴν ἀνώτερη ποιότητα καί τὴν πρωτοτυπία τῆς σκέψεως καί γιά τὸ βαθυστόχαστο τοῦ λόγου του. Εἶχεν ἰδιαίτερη εὐαισθησία στό νά κρίνει ὅλους τοὺς υποψηφίους πρὸς ἀπόκτηση ἀκαδημαϊκῶν τίτλων μέ εὐσυνείδητο διονυχιστικό ἔλεγχο τῶν ἔργων τους, μέ ἀμεροληψία καί μέ γνήσια ἀκαδημαϊκὰ κριτήρια. Ἀγαποῦσε τοὺς νέους. Αἰσθανόταν εὐτυχής, ὅταν μεσολαβοῦσε γιά ὑποτροφίες καί ὅταν προωθοῦσε ἐκλεκτοὺς νέους ἐπιστήμονες. Στίς σχέσεις του πρὸς τοὺς συναδέλφους του καί πρὸς τοὺς φοιτητὲς διακρινόταν γιά τὴν διαλογικὴ του ἰκανότητα, γιά τὸ δημοκρατικό του φρόνημα καί γιά τὴν εὐγένεια, μέ τὴν ὁποία ἀντιμετώπιζε καί αὐτοῦς, μέ τοὺς ὁποίους διαφωνοῦσε.

Εἰδοποιὰ γνωρίσματα τῆς προσωπικότητός του ἦταν ἡ σεμνότης, τὸ ἀνεπιτήδευτο καί ἀνεπίδεικτο τοῦ ἤθους, ἡ λεπτότης τῶν τρόπων καί ἡ μειλιχίότης του.

Ἡ προσήλωση τοῦ Νίκου Νησιώτη στήν Ὁρθοδοξία συνδυαζόταν μέ τολμηρὸ οἰκουμενικό θεολογικό στοχασμό. Ἡ τόλμη τῆς σκέψεώς του ὑπενθύμιζε τὴν προτροπὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Φιλοσόφει μοι περὶ κόσμου ἢ κόσμων, περὶ ὕλης, περὶ ψυχῆς, περὶ λογικῶν φύσεων... περὶ ἀναστάσεως, κρίσεως, ἀναπαδόσεως... Ἐν τούτοις γάρ καί τὸ ἐπιτυγχάνειν οὐκ ἄχρηστον καί τὸ διαμαρτάνειν ἀκίνδυνον».

Μέσα στή Διεκκλησιαστικὴ ἢ Οἰκουμενικὴ Κίνηση ἡ ρηξικέλευθη συμμετοχὴ καί συμβολὴ τοῦ Νησιώτη ἀνοῖξε καινούργιους δρόμους, δημιούργησε νέες προοπτικὲς καί κα-

τέστησε παγκοσμίως γνωστή τόσο την ὀρθόδοξη ἑλληνική σκέψη, ὅσον καί τήν προσωπικότητά του. Ἔγινε γνωστός σέ ἀναρίθμητα διορθόδοξα ἢ διεκκλησιαστικά συνέδρια· στίς συνεδρίες Πανορθόδοξων Διασκέψεων καί τῆς Β΄ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, στίς ὁποῖες εἶχε ὀρίσθῃ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν· στίς συναντήσεις τῶν μελῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Χριστιανικῆς Νεολαίας, στό ὁποῖο διετέλεσεν Ἀντιπρόεδρος· στά Σεμινάρια τοῦ Bossey, ὅπου διετέλεσε Συνδιευθυντής καί Διευθυντής τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου καί ὅπου δίδασκε ἕως τόν θάνατό του· στά μεταπτυχιακά σεμινάρια τοῦ ἀκτινοβόλου Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στό Chambésy· στό Πανεπιστήμιο τῆς Γενεύης, ὅπου εἶχε ἐκλεγῆ Καθηγητής· στίς Γενικές Συνελεύσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν· στίς δραστηριότητές του ὡς Ἀναπληρωτοῦ Γενικοῦ Γραμματέως αὐτοῦ· στήν Διεθνή Ἀκαδημία Θρησκευτικῶν Σπουδῶν, στήν ὁποία διετέλεσε Πρόεδρος· στίς πανεπιστημιακές αἴθουσες τῶν ἀναριθμητῶν διαλέξεων καί παραδόσεων, πού ἔκανε εἴτε ὡς προσκεκλημένος Καθηγητής εἴτε ὡς ἀνακηρυχθεῖς Ἐπίτιμος Διδάκτωρ (στό Παρίσι, στό Βουκουρέστι, στό Aberdeen Σκωτίας, στή Γενεύη)· στίς τελετές εἴτε ἀπονομῆς σ' αὐτόν τοῦ ὀφφικίου τοῦ Μ. Ἀρχοντος ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἴτε τῆς παρασημοφορίας του ἀπό Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, ἀπό τήν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Θυατείρων καί ἀπό τό Ἑλληνικό Κράτος, τό ὁποῖο διά τοῦ Προξένου του στή Γενεύη τοῦ ἀπένειμε τόν Χρυσοῦν Σταυρόν Γεωργίου τοῦ Α' γιά τή συμβολή του στή διεθνή προβολή τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπειτα εἶναι πολύ γνωστή ἡ συμβολή τοῦ Νίκου Νησιώτη στήν ποιοτική ἀνάπτυξη τοῦ ἑλληνικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἀθλητισμοῦ. Ὑπῆρξε διακεκριμένος ἀθλητής καί προπονητής ἢ ἐμπνευστής τῶν ἀθλητῶν. Ὡς μέλος τῆς Διεθνούς καί τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων καί ὡς Πρόεδρος τῆς Διεθνούς Ὀλυμπιακῆς Ἀκαδημίας ἐργασθηκε λόγῳ καί ἔργῳ γιά τήν προβολή τῶν ἰδεωδῶν τοῦ Ἀθλητισμοῦ καί τοῦ ὕγιου Ὀλυμπισμοῦ. Γιά τόν ἀείμνηστο συνάδελφο ὁ ὕγιής ἀθλητισμός εἶναι ὕμνος πρὸς τόν Δημιουργό, καθιστᾷ τό ἀνθρώπινο σῶμα ἰκανό γιά τήν ἐπιτέλεση κατορθωμάτων, ἀναδεικνύει τόν ἀνθρώπο κύριο τοῦ σώματος καί κατοπτρίζει τή βαθύτερη θρησκευτική νοσταλγία τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως, πού ἐμφύτως ρέπει πρὸς ὑπερνίκηση καί υπερπήδηση τῶν ὀρίων, πού ἔχουν τεθεῖ ἀπό τή φύση.

Ὁ Νίκος Νησιώτης πρωτίστως καί πάνω ἀπό ὅλα ὑπῆρξε θεολόγος καί θρησκευτοφιλόσοφος. Τόσον μέ τόν γραπτό, ὅσον καί μέ τόν ἤρεμο διαλεκτικό προφορικό λόγο του παρουσίασε ἀξιολόγους ἰριδισμούς καί μαρμαρυγές βαθειᾶς θεολογικῆς σκέψεως καί φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Ἔτσι δειγματοληπτικῶς σημειώνουμε, ὅτι ὑπέδειξε τίς κατευθύνσεις τοῦ Χριστιανικοῦ Ὑπαρξισμοῦ· ἔγραψε ἀξιόλογα δοκίμια Θεολογικῆς Γνωσιολογίας, ἡ ὁποία συνδυάζει τό ἀποφατικό καί τό καταφατικό στοιχεῖο· ἐξῆρε τήν προσωπική βιωματική ἐμπειρία καί ἐπικοινωνία ὡς πηγήν θεολογικῆς γνώσεως· ἐπέσημανε περιστατικῶς μέ σπινθηροβόλα σκέψη ἀρκετά σημεῖα τῆς Ὁρθόδοξης Δογματικῆς καί ἰδίως τῆς Τριαδολογίας· τόνισε τήν ἀνάγκη τοῦ συνδυασμοῦ Χριστολογίας, Πνευματολογίας καί Ἐυχαριστιακῆς Ἐκκλησιολογίας· συνετέλεσε στό νά γίνῃ συνειδητὴ στοὺς Δυτικούς ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐμπλουτισμοῦ καί τῆς ἀναπτύξεως ἀπὸ αὐτοῦ τῆς Θεολογίας τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία ἕως τώρα ἦταν σ' αὐτοὺς παραμελημένη· ἐξῆρε τήν Θεολογία καί τήν Αἰσθητική τῶν ὀρθοδόξων εἰκόνων· προέβαλε τοὺς πνευματικούς θησαυροὺς τῆς Ὁρθοδόξου Λατρείας· διακήρυξε, ὅτι ἡ ὀρθόδοξη παράδοση δέν εἶναι κάτι τό στατικό, πού ἔχει τή θέση του στήν προθήκη τοῦ μουσείου, ἀλλὰ εἶναι στήν κυριολεξία παράδοση, δηλαδή κάτι δυναμικό, πού παραδίδεται σ' ἐμᾶς γιά νά μεταδίδεται ἀπὸ ἐμᾶς καί γιά νά ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τίς μέλλουσες γενεές στά πλαίσια τῆς ἐκάστοτε ἐπικαιρότητος μέ προοπτικὴ συνεχοῦς ἀνακαινίσεως τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ.

Οι διάφορες εκφάνσεις τῆς θρησκευοφιλοσοφικῆς σκέψεως τοῦ Ν. Νησιώτη βρίσκονται στίς δεκάδες τῶν δημοσιευμάτων του στίς διάφορες εὐρωπαϊκῆς γλώσσες. Ἐκ τῶν δημοσιευμάτων του στήν ἑλληνική ἰδιαίτερα ἐπισημαίνουμε τή διδακτορική διατριβή του, ἡ ὁποία ὑπό τόν τίτλο «Ἐπαρξισμός καί Χριστιανική Πίστις» ἐξετάζει τήν ὑπαρκτική σκέψη στή φιλοσοφία καί τήν χριστιανική πίστη ὡς τό ἀναπόφευκτο καί βασικό πρόβλημα αὐτῆς κατά τόν Søren Kierkegaard καί τούς συγχρόνους ὑπαρξιστές φιλοσόφους Karl Jaspers, Martin Heidegger καί Jean-Paul Sartre. Στή διατριβή αὐτή, πού δημοσιεύθηκε τό 1956 στήν Ἀθήνα, ὁ ἀείμνηστος Ν. Νησιώτης παρουσιάζει λεπτομερῆ καί διονυσιαστική ἀνάλυση καί κριτική τῆς διδασκαλίας τῶν ὑπαρξιστῶν αὐτῶν σέ συνάρτηση μέ τήν ὄλη νεώτερη φιλοσοφική σκέψη, γιά νά καταλήξει στό ἐξῆς συμπέρασμα: «Ἡ παρακμή λοιπόν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἡ κατάπτωση τῶν ἰδανικῶν καί τῶν συστημάτων, ἡ ἄρνησις τῶν κλασικῶν οὐμανιστικῶν θέσεων δέν πρέπει νά προκαλοῦν μίαν ἀπαισιοδοξίαν ἀπό χριστιανικῆς ἐπόψεως, ἀλλά καί ἐλπίδα διά μίαν καλυτέραν κατανόησιν καί δυναμικώτεραν βίωσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως διά τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἐξωτερικῶν μόνον ἐπιφανειακῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς καί τῆς σοβαρᾶς τοποθετήσεως τῆς ὑπάρξεως ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ μακρᾶν πάσης ὀρέξεως πρός μαζικήν κυριαρχίαν τῶν χριστιανῶν ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς χώρους ἐνθα αὐτή δέν ἔχει θέσιν, ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἄνθρωπος συνομιλεῖ ἐντονώτερον, ὀρθότερον καί εἰλικρινέστερον μετά τοῦ Χριστοῦ καί ἐπανέρχεται ὡς ἐνσυνείδητος καί δυναμική προσωπικότης εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν κοινωνίαν εἰς ἐποχάς ὡς ἡ σημερινή, ἡ ὁποία διαλύει τά ὄνειρα περί τῆς δυνατότητος ἐγκαθιδρύσεως διά τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων τοῦ παραδείσου ἐπί τῆς γῆς, ἐμφανίζουσα πλέον ταῦτα πρό τῶν ἀπογοητευμένων ἐκ τῆς γενικῆς τοῦ κόσμου καταστάσεως ὀφθαλμῶν μας ὡς αὐταπάτας τοῦ παρελθόντος. Διά τοῦ σοβαροῦ ὑπαρξισμοῦ τά πάντα ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφανίζονται ὡς σχετικά, μάταια, ἀντιφατικά, διά νά λάμψη ὡς μόνη δυνατή ἀλήθεια ἐν τῷ κόσμῳ ὁ Θεός ἐν τῇ καθ' ἑαυτήν ἀντιθετικῇ ἀποκαλύψει Του εἰς τόν Σταυρόν τοῦ Χριστοῦ. Τότε ἡ ἐν ἀποστασίᾳ λογική σταματᾷ τήν φανταστικήν πορείαν πρός θέσιν τοῦ Ἐγώ καί ἡ διωῶσα διά σωτηρίαν τραγική Ὑπαρξις, ἐλευθερουμένη τῶν ἰδίων δεσμῶν, τείνει νά ἐπανεέλθῃ εἰς τούς κόλπους τοῦ Δημιουργοῦ τῆς» (σελ. 324).

Ἐπίσης πρέπει ἰδιαίτερα νά ἀναφέρωμε τήν ἐκ 256 σελίδων ἀξιόλογη μονογραφία του ὑπό τόν τίτλο «Προλεγόμενα εἰς τήν Θεολογικήν Γνωσιολογίαν - Τό ἀκατάληπτον τοῦ Θεοῦ καί ἡ δυνατότης γνώσεως αὐτοῦ» (Ἀθήναι, 1965), πού παρουσιάζει τήν «ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως κριτικήν τῶν διά τῆς φιλοσοφίας, ψυχολογίας καί συγχρόνου φυσικῆς Θεολογίας τρόπων γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (σελ. 3).

«Ὅπως σημείωνε ὁ Ν. Νησιώτης στόν Πρόλόγόν του, —γιά νά παρουσιάσωμε ἀκόμη ἐνα δεῖγμα τοῦ θρησκευοφιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ του,— ἰδιαίτέρως σήμερον, ἐποχὴν ἐγκαταλείψεως κατά μέγα μέρος τῆς κλασικῆς γνωσιολογίας διά τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων τῆς φαινομενολογίας, τοῦ ἱστορισμοῦ, τοῦ πραγματισμοῦ καί τοῦ ὑπαρξισμοῦ, τό θέμα τοῦτο (τῆς Θεολογικῆς Γνωσιολογίας) προσλαμβάνει ἐντονώτατον ἐνδιαφέρον διά τήν συστηματικήν Θεολογίαν, ἡ ὁποία, λόγω τῆς φύσεως τοῦ ἔργου τῆς, κινδυνεύει πάντοτε νά περιπέσῃ ὑπό τήν ἐπίδρασιν ἐγκαταλειπομένων σήμερον φιλοσοφικῶν γνωσιολογικῶν ἀρχῶν ἢ νά βασισθῇ, ὡς συστηματική ἐκθεσις τῆς πίστεως, εἰς ἀρχάς καί προϋποθέσεις ἀσυμβιβάστους πρός τόν ἰδιάζοντα αὐτῆς χαρακτήρα μεταξύ τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν» (σελ. 9). Ἡ οὐσία τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας, κατά τόν Νησιώτη, εἶναι ὅσον γνῶσις συνεπῆς πρός τό ἀκατάληπτον τοῦ Θεοῦ, ὅσον καί «αἰσθησις τῆς ὡς χάριτος καί διά τῆς ζωῆς τοῦ σκεπτομένου ἀποκαλυπτομένης δυνατότητος ἄλλης γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (σελ. 8). Ἡ ἄλλη αὐτή γνῶσις ἐνεργοποιεῖται «ἐν τῇ μετοχῇ εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ διά τῆς γνώσεως πλέον τῶν ὑπ' Ἐκεῖνον γνωσθέντων ἀνθρώπων. Πρόκειται δηλαδή περί τῆς μετοχῆς εἰς τήν γνῶσιν ταύτην διά σκέψεως «ἄλλης», κυριο-

λεκτικῶς ἐν μετα-νοίᾳ» (σελ. 8). Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία κάνει πάντοτε διάκριση «μεταξύ ἀπλῆς γνώσεως ἀντικειμένου, γνώσεως προσώπου δι' ἐπικοινωνίας καὶ γνώσεως Θεοῦ διὰ μετα-νοίας. Οὕτω μεταξύ τῆς διὰ τοῦ ὄντολογισμοῦ, διὰ τῶν κατηγοριῶν τοῦ λογικοῦ, διὰ τοῦ ὀρθολογιστικοῦ μυστικισμοῦ, διὰ τῶν ἀποδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ αὐταπάτης τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὑλιστικοῦ ἀγνωστικισμοῦ, ἡ Ὁρθοδοξία διακρίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσορροπίας τῆς μεταξύ θεολογικῆς ποικιλομόρφου γνωστικίζουσης τάσεως καὶ ἀγνωστικισμοῦ. Διδάσκει, μὲ ἀπόλυτον συνέπειαν, ὡς βασικὴν αὐτῆς ἀρχὴν, τὸ Ἀκατάληπτον τοῦ Θεοῦ καὶ παρακινεῖ ἔνεκα τούτου εἰς βαθυτέραν δυναμικὴν μετὰληψιν αὐτοῦ, μὴ ἐπιδεχομένην λογικὴν συστηματικὴν ἀπόδειξιν. Παράδοξον φαίνεται νὰ ὀμιλῇ τις περὶ ἀποκαλύψεως πράξεως, προσώπου καὶ μετανοίας ὡς τῶν κατ' ἐξοχὴν γνωσιολογικῶν κατηγοριῶν. Τοῦτο ὅμως εἶναι τὸ θέμα καὶ ἡ οὐσία τῆς ἀνωτέρας πνευματικῆς ζωῆς καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ἄλλοθι αὐτῆς, ἐν τῷ ὁποίῳ κρύπτεται ὡς ἀκατάληπτος, ἀλλ' ἀποκαλύπτεται ὡς ὁ πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας Θεός» (σελ. 8).

Σύμφωνα μ' αὐτὰ «ἡ γνώσις εἶναι πολὺ εὐρύτερα καὶ καθολικώτερα ἔννοια ἀπὸ ὅ,τι συνήθως νομίζεται». Περιλαμβάνει καὶ «τὴν γνώσιν τῶν προσώπων, ἡ ὁποία εἶναι ἀπίερωσ δυσκολωτέρα προσπάθεια εἰς τὸν τομέα τῆς συγχρόνου Γνωσιολογίας». Ἐπομένως «ἡ Θεολογία ἀνήκει πλήρως εἰς τὸ κέντρον τῆς καθόλου Γνωσιολογίας καὶ εὐρίσκειται μετ' αὐτῆς εἰς δυνατότητα δημιουργικῆς σχέσεως εἰς τὰς βάσεις τῶν σημερινῶν ἐπιστημῶν. Ἡ πίστις ἄλλωστε, καίτοι δέν ἐξαρτᾶται ἐκ γνωσιολογικῶν κατηγοριῶν, καίτοι ἀπαιτεῖ πρὸς στιγμὴν ἀντίστροφον πρὸς αὐτὰς κίνησιν, εἶναι ἐν τούτοις καὶ γνωστικὴ ἐνέργεια τῆς φρονήσεως καὶ τῆς Ἐπιγνώσεως, ἥτις εἶναι ἡ καθολικώτερα γνωστικὴ προσπάθεια, περιλαμβάνουσα πληρέστερον ὁλόκληρον τὴν προσωπικὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου» (σελ. 248).

Ἡ συνάρτησις τῆς Θεολογίας πρὸς τὴν ὁλότητα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐξηγεῖ γιατί ὁ ὑγιῆς ὀρθόδοξος Θεολογικὸς στοχασμὸς, — ὅπως ἔχει ἐπισημάνει ὁ Ν. Νησιώτης εἰς πλῆθος διαλέξεις καὶ εὐσυνόπτων δημοσιευμάτων—, δέν ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ ὑλικοπνευματικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ λύση τους καὶ ὑποδεικνύει τὴ δεοντολογία τῆς συνεχοῦς ἐξυγιάνσεως καὶ ἀνανεώσεως τῆς στάσεως ἡμῶν ἀπέναντι στὴν ὑλικὴ κτίσις, στὸ οἰκολογικὸ περιβάλλον, στὶς ἐπιστῆμες, ἀκόμη καὶ στὶς φυσικὲς, στὴν τέχνην καὶ σ' ὅλες τὶς λοιπὲς ἐκφάνσεις τοῦ πολιτισμοῦ, ἀκόμη καὶ τοῦ ὑλικοτεχνικοῦ.

Τὰ λίγα αὐτὰ στοιχεῖα, ποὺ παρουσιάσαμε ἀνωτέρω στὴ σύντομη αὐτὴ νεκρολογία, ἃς θεωρηθοῦν σὰν λίγα λουλούδια, ποὺ διαλέξαμε μέσα στὸν ὀλάνθιστο λειμῶνα τῆς ζωῆς, τῆς δράσεως καὶ τῶν δημοσιευμάτων τοῦ ἀειμνήστου ἀγαπητοῦ συναδέλφου Νίκου Νησιώτη, ποὺ καταθέτομε μὲ συγκίνηση πάνω στὸν νωπὸ τάφο του. Εἶη ἡ μνήμη του αἰωνία!